

OPGRAVING VAN EEN JONGPALEOLITHISCHE VINDPLAATS IN DE GEMEENTE EIJSDEN (PROVINCIE LIMBURG, NEDERLAND)

E. RENSINK

De vindplaats Mesch-Steenberg (gemeente Eijsden) is de tweede opgegraven Jongpaleolithische vondstconcentratie in het lössgebied van Nederlands Limburg. De eerste opgraving van een Jongpaleolithische site in dit gebied vond in 1982-83 te Sweikhuizen plaats. Op basis van typologische kenmerken van de artefacten worden beide vindplaatsen in het Magdalénien ondergebracht.

De opgravingslocatie bevindt zich ten noord-oosten van Mesch, nabij de rand van een plateau, waarvandaan over het dal van de Voer kan worden uitgekeken. In 1979 werd op deze plaats door Kim Groenendijk een concentratie van vuurstenen artefacten ontdekt, die zowel in typologisch- als in technologisch opzicht afwijkt van de vele Neolithische vondstspreidingen uit de omgeving.

Vanuit het Instituut voor Prehistorie te Leiden werd in de zomer van 1986 te Mesch-Steenberg een opgraving uitgevoerd. Gedurende een periode van 12 weken kon in totaal 152 m² worden opgegraven. Het Jongpaleolithisch vondstmateriaal bestaat uitsluitend uit vuursteen; faunaresten werden in de ontkalkte löss niet aangetroffen. In hoeverre het voorkomen van stenen in het opgegraven vlak in verband mag worden gebracht met de Jongpaleolithische bewoning, is in deze fase van het onderzoek onduidelijk.

Binnen de vuursteeninventaris neemt het aantal geretoucheerde artefacten een zeer geringe plaats in. Het gaat om ca. 35 werktuigen, waaronder klingeindschrabbers, stekers, steil-geretoucheerde klingetjes en een bec. Opmerkelijk zijn ten opzichte van het geringe aantal werktuigen de vele kernen (ca. 70 exemplaren), die in sterke mate overeenkomst vertonen met de kernen van de Magdalénien-vindplaats te Kanne in Belgisch Limburg. De grote cortexafslagen van de vindplaats te Mesch-Steenberg geven

aan dat de voorbewerking in ieder geval een deel van de kernen op de locatie zelf heeft plaatsgevonden. De kernen bezitten veelal aan beide korte zijden een schuin slagvlak en aan de bovenzijde de negatieven van lange klingen. De afmetingen van deze klingkernen variëren van 7 cm tot 25 cm. Andere kernen vertonen slechts de negatieven van enkele afslagen en lijken in het stadium van de voorbewerking te zijn afgedankt.

De toeschrijving van de vindplaats aan het Magdalénien is gebaseerd op het voorkomen van eindschrabbers, stekers en steilgeretoucheerde klingetjes én het ontbreken van vuurstenen spitsen binnen het opgegraven vlak. Het voorkomen van vorstgespleten artefacten is tevens een belangrijke aanwijzing voor de Jongpaleolithische ouderdom van de site.

De opgraving te Mesch sluit aan bij het onderzoek van Magdalénien-openluchtnederzettingen in Noordwest-Europa. Belangrijke overeenkomst in de bewerkingswijze van de kernen bestaat tussen deze vindplaats en de Belgische Magadalénien-sites Kanne en Orp-le-Grand. Deze overeenkomstige technologie lijkt mede bepaald door het voorkomen van goede kwaliteit vuursteen in de directe omgeving van Mesch, Kanne en Orp-le-Grand.

Binnen de uitwerking neemt de vraag naar de functie van de vindplaats Mesch-Steenberg een belangrijke plaats in. Op grond van het vrijwel ontbreken van gereetoucheerde artefacten (minder dan 1% van de totale vuursteeninventaris) wordt veronderstelt dat de bewerking van vuursteen de belangrijkste activiteit is geweest. Onder de bewerking van vuursteen kan het produceren van klingen worden verstaan, die waarschijnlijk naar elders zijn meegenomen. Refitting van de artefacten dient hierover in de toekomst uitsluitsel te geven.

Naast deze functie als bewerkingsplaats van vuursteen heeft de locatie mogelijk als "observatie-post" gefungeerd. Deze gedachte wordt aannemelijk gemaakt door het feit dat de vuursteen niet op de locatie zelf is verzameld, maar van elders in de omgeving naar deze plaats is toegebracht. De keuze van de locatie aan de rand van het plateau was doelbewust en maakte het de Jongpaleolithische jagers en verzamelaars mogelijk twee activiteiten te combineren, nl. het observeren van jachtwild in het dal van de Voer en het bewerken van vuursteen. Het geringe aantal geretoucheerde artefacten geeft aan dat het uitvoeren van "huishoudelijke" activiteiten een ondergeschikte rol heeft gespeeld.

Deze hypothese over de functie van de vindplaats kan in deze fase van het onderzoek slechts als voorlopig betiteld worden en dient door nader onderzoek getest te worden.

REFERENTIES

- ARTS, N. & J. DEEBEN. 1984. Voortgezet onderzoek naar de Magdalénien nederzetting van Sweikhuizen, gemeente Schinnen. *Archeologie in Limburg* 22, pp. 23-28.
- RENSINK, E. 1986. Een Jongpaleolithische vindplaats te Mesch-Steenberg (gemeente Eijsden). Voorlopig bericht over de opgravingsresultaten van juni-juli 1986. *Archeologie in Limburg* 29, pp. 173-176.
- VERMEERSCH, P.M. & P. VYNCKIER. 1980. Un site Magdalénien à Orp. *Archaeologia Belgica* 223, pp. 10-14.
- VERMEERSCH, P.M., LAUWERS, R. & P. VAN PEER. 1985. Un site Magdalénien à Kanne (Limbourg). *Archaeologia Belgica* 8 - 1, pp. 17-54.